

EUROPEAN REFORMS BULLETIN 2015 No 4

Indexed & Shared by:

European Reforms Bulletin 2015

scientific peer-reviewed journal

No. 4

Founded and edited by Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg (Registre de commerce et des sociétés, Luxembourg, F 10.340, siège social: L-1541 Luxembourg, 36, boulevard de la Fraternité).

Tel.: +352661261668

e-mail: bulletin@email.lu

http://cers.eu.pn/bulletin.html

Editorial board: Yeskov S. (D.Sc., Assoc. Prof., Luxembourg, editor-in-chief), Zaiets O. (PhD, Assoc. Prof., Luxembourg, deputy editor), Dymarskii Ia. (D.Sc., Prof., Russian Federation), Kaluzhnyi R. (D.Sc., Prof., Ukraine), Karchevskiy N. (D.Sc., Prof., Ukraine), Korystin O. (D.Sc., Prof., Ukraine), Kretova A. (PhD, Russian Federation), Nedodaieva N. (D.Sc., Prof., Israel), Rozovskiy B. (D.Sc., Prof., Ukraine), Zablodska I. (D.Sc., Prof., Ukraine).

European Reforms Bulletin is an international, multilingual (English, Ukrainian, Russian), scholarly, peer-reviewed journal, which aims to publish the highest quality research material, both practical and theoretical, and appeal to a wide audience. It is an official bulletin of the Centre for European Reforms Studies and is published 4 times a year (quarterly). It includes articles related to legal and economic issues of reforms in European Union and Europe-oriented countries, including efficiency and experience of these reforms, comparative studies on all disciplines of law, cross-disciplinary legal and economic studies, and also educational issues. It welcomes manuscripts from all over the world, in particular from countries which made European choice recently. It accepts articles from professional academics, researchers, experts, practitioners and PhD students.

Responsibility for the accuracy of bibliographic citations, quotations, data, facts, private names, enterprises, organizations, institutions and government bodies titles, geographical locations etc. lies entirely with authors. All the articles are published in author's edition. Authors must accept full responsibility for the factual accuracy of the data presented and should obtain any authorization necessary for publication. The editorial board and the Centre for European Reforms Studies do not always share the views and thoughts expressed in the articles.

The editorial board reserves the right to refuse any material for publication and advises that authors should retain copies of submitted manuscripts and correspondence as material cannot be returned. Final decision about acceptance or rejection rests with the editor-in-chief and editorial board. By submitting an article for publication author declares that the submitted work is original and not being considered elsewhere for publication and has not been published before.

Special issue dedicated to the International Scientific Symposium «Legal Reforms of the Future & the Future of Legal Reforms» (Luxembourg, Grand Duchy of Luxembourg, 26-29 November, 2015). Recommended for publication by the Centre for European Reforms Studies (protocol of the general meeting No. 4 14.12.2015)

© European Reforms Bulletin, 2015

© Authors of articles, 2015

Table of contents

Aidarbayev S.Zh., Baimagambetova Z.M., Umirzakova A.	3
Standards of the WTO in the Field of Subsidizing of Agriculture and their Influence on the Agrofood Sector of Kazakhstan	
Aliyev A.I., Eyvazova S.A.	6
Genetic Engineering and Right to Personal Integrity	
Aliyev A.I., Mammadli S.H.	9
Protection of Minors in Civil Process: International Standards	
Allahverdiyev G.V.	15
The Interrelationship of Increasing Morality of Law with Freedom	
Aparov A.M., Onyshchenko O.M.	20
On the Determination of Reformation and Improvement Vectors of the Normatively-Legal Providing of Sphere of Menage and Commercial Relations in Ukraine	
Apienov S., Dzhamaldinova M.	27
Special Aspects of Criminal Offense under the Criminal Legislation of the Republic of Kazakhstan (in Comparison with Foreign Legislative Practice)	
Baimagambetova Z.M., Berkuta A.	31
Legal Regulation of the International Labor Migration within the International Labour Organization	
Bernaz P.V.	34
Forensic Support of Investigation Activity	
Biletska K.K.	41
Experience of Use of Alternative Preventative Measures in Criminal Proceeding in Europe	
Bodrova I.I.	47
The Administrative-Territorial System as Object of Constitutional and Legal Policy in Ukraine	
Bratel O.G.	54
Defining the Tasks of Civil Proceedings	
Chashkova S.Yu.	60
Agreement-based Grounds for the Termination of Maintenance Obligations	
Chernyak Ya.V.	65
Infringement by Citizens of Rules of Storage, Carrying of Firearms	
Chuvakov O.A.	70
On a Classification of Crimes Against the Fundamentals of National Security of Ukraine	
Chuvakova H.M.	75
Anomalies in the Law	
Dosymbekova M.S., Toktybekov T.A.	79
On the Questions of Modernization of the Preparation and Conduct of Administrative Reform	
Drobot A.V.	84
Ways to Overcome Unemployment and Development of Labor Potential in Ukraine through the Lens of World Experience	
Dzhuhan V.O.	88
The Property For Water (Water Bodies) In Ukraine And Poland	

Grabovska O.O. Tendencies of Reformation of Civil Judicial Legislation of Ukraine in the Sphere of Proving	90
Gurbanov H.S. Socio-legal Nature and Significance of the Circumstances Precluding Criminality	96
Hlushchenko I.V. Observation as a Scientific Method of Forensic Cognition of Criminal Activity	102
Honcharova O.O. Precarious Young People and the Right of Free Time: Flexible Working Hours and Hidden Exploitation	106
Kaliuzhnyi R.A., Shapenko L.O. Jurisprudence: Subject Matter and Content of Category	110
Kolmakov P.A., Zemskov D.A. On Some Historical Aspects of the Notion «Diminished Responsibility»	116
Mammadrzali S.S. Impact of Azerbaijan–Council of Europe relations to the domestic law on right to information	121
Mozol S.A. Mathematical Modeling of Legal Relationships	125
Musaev B.T. Collision Principles in Labor Relations Complicated by a Foreign Element: Experience of Uzbekistan and Foreign Countries	128
Obushenko N.M. Enforcement Nature through Its Fundamental Properties	132
Orel O.V. Corruption as a Shameful Phenomenon in Service and Combat Activity of the National Guard of Ukraine	137
Ovcharenko I.M. On the Issue of the Rightfulness and Allowability of Leading Questions	140
Pasko O.M. The Psychological Profile of the Leading Professionally Important Qualities of Investigator for Varieties of Readiness	143
Petrenchenko S.A. Problems of Legislative Technique Regulating the Status of War Combatants Concerning the Persons Who Participated in the Anti-Terrorist Operation in Ukraine	151
Rozovskiyy B.G. The New Subject of the Criminal Process	155
Serohin V.A. «The Right to Be Forgotten» as an Element of the Data Privacy	161
Tussupova A.Zh., Rakhimbayeva R.M. Regulatory Comparative Analysis of Amendments Practice to the Constitution of the State	166
Vavrushak K.S. Improving Administrative Responsibility for Violation of the Road Traffic Rules	171
Vilchyk T.B. Legal Professional Privilege: Controversial Implementation Issues in the European Union and Ukraine	174
Zaiets O.M. The Concept of Criminological Characteristics of Crime and its Implications for Methods of Investigating Criminal Offenses in Insurance	181
Zhdanov I.N. On the Role of the Constitutional Law Committee of the Parliament of Finland	187
Zhyly S.Yu. The Essential Analysis of the Concept of Public Security	192
Zubachova I.S. Judicial Reform as a Basis for the Formation of an Independent Judiciary in Ukraine	197

The Concept of Criminological Characteristics of Crime and its Implications for Methods of Investigating Criminal Offenses in Insurance

Oleksandr M. Zaiets

Centre for European Reforms Studies, Grand Duchy of Luxembourg

Odesa State University of Internal Affairs, Ukraine

E-mail: zaec_1985@meta.ua

Abstract: In the article scientific approaches to the problem of criminalistics description of crimes in the structure of method of investigation are studied. On the basis of analysis of theoretical conceptions, necessities of practice the offered author position of application this category. The main elements of criminological characteristics include: the way the offense; the subject of a criminal assault; afterpotential picture of crime; characteristics of offender.

Keywords: criminological characteristics of crimes, scientific concepts, investigation of crimes, the offender characteristics of persons, methods, economic crimes, classification, typology.

Забезпечення діяльності слідчо-криміналістичної практики щодо пошуку та вдосконалення наукових засобів і методів розслідування кримінальних правопорушень є головною метою криміналістики, вона обумовлює тенденції внутрішнього розвитку цієї науки, визначає місце й роль у ній окремих теорій та концепцій, зокрема криміналістичної типології (класифікації), криміналістичного моніторингу (прогнозування), криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень та ін. [1, с. 9].

Розроблення будь-якої методики розслідування окремого виду злочинів вимагає звернення перш за все до криміналістичної характеристики таких злочинів, до її основних елементів. Криміналістична характеристика, що поєднує в собі ознаки (елементи), які є найбільш значущими для розслідування й попередження злочинів, допомагає здійснювати пізнавальні функції, що забезпечують значною мірою успіх розслідування.

Наявність суперечності між запитами практики й науковими розробками неодноразово підтверджували вчені-криміналісти. Наприклад, О. М. Васильєв зазначає, що ці чинники знижують коефіцієнт корисної дії усієї криміналістики з негативними наслідками для протидії злочинності [2, с. 3]. В. П. Бахін відверто констатує, що розвиток криміналістики за останні двадцять років свідчить про те, що вона зійшла до безпредметного теоретизування [3, с. 53]. Р. С. Белкін стверджує, що у криміналістиці трапляється значна кількість різноманітних «умоглядних конструкцій» і «відкриттів», що не мають ані теоретичного, ані практичного сенсу [4, с. 7].

На думку Р. С. Белкіна, перешкодою на шляху впровадження криміналістичних рекомендацій у слідчу практику є консервативні стереотипи, що склалися в царині правоохоронної діяльності. Він стверджує, що практика стихійно протидіє нововведенням, намагаючись зберегти звичний статус-кво, звичний спосіб дій. Цьому сприяють і сформовані стереотипи мислення слідчих та оперативних працівників. Небажання і деякою мірою побоювання нового, незвичного прикриваються іронічним ставленням до рекомендованих новинок. Корені цього негативного ставлення різноманітні. Це може бути результатом професійної деформації, втрати інтересу до своєї професії. Дається у знаки й конформізм молодих слідчих, які потрапили під вплив старших колег” [4, с. 124].

Традиційна структура криміналістичної методики є апробованою в науці, але її не можна визнати оптимальною, оскільки в ній далеко не завжди відбувається зв'язок між структурними елементами. Наприклад, відомості щодо криміналістичної характеристики злочинів не враховують при висвітленні питань з організації розслідування, насамперед при визначенні типових версій, або, навпаки, якщо типові версії й називають, то без посилань на відповідні дані, що відображені у криміналістичній характеристиці.

Першим й основним структурним елементом інформаційно-пізнавальної моделі будь-якої криміналістичної методики, серцевиною її ретроспективного рівня є криміналістична характеристика злочину. У юридичній науці тривалий час точаться дискусії навколо визначення поняття та змісту криміналістичної характеристики злочинів, у рамках яких висловлено багато точок зору щодо шляхів вирішення цієї проблеми.

Використання такого логічного прийому, як характеристика є поширеним явищем у різних сферах життя, у різних науках. Як відомо, термін характеристика означає один із прийомів ознайомлення з предметом, суть якого полягає у виявленні відмінних його якостей і властивостей, що мають певне значення [5, с. 660]. Широкого поширення вона дістала і в криміналістиці.

Відомо, що термін «криміналістична характеристика злочинів» уперше потрапив до наукового обігу 1967 р. завдяки праці О. Н. Колесніченка [6]. Подальшим вдосконаленням та модернізацією структурних елементів та змісту криміналістичної характеристики займався Л. О. Сергєєв, який відносив до них, зокрема, відомості про спосіб вчинення злочинів, обставини, пов'язані з безпосереднім об'єктом посягання, суб'єктами та суб'єктивною стороною, а також взаємозв'язки між цими елементами [7, с. 437].

Значний внесок у розвиток та наукове обґрунтування концепції криміналістичної характеристики злочинів зробили Ю.П. Алєнін, В.П. Бахін, Р.С. Белкін, О.М. Васильєв, Л.Г. Відонов, І.А. Возгрін, А.Ф. Волобуєв, І.Ф. Герасимов, В.Г. Гончаренко, Г.А. Густов, А.В. Іщенко, О.Н. Колесніченко, В.О. Коновалова, І.М. Лузгін, Г.А. Матусовський, С.П. Мітрічев, В.А. Образцов, І.Ф. Пантелєєв, М.Я. Сегай, М.О. Сєліванов, Л.А. Сергєєв, В.Г. Танасєвич, В.Ю. Шєпїтько, М.П. Яблоков та інші.

Дійсно, погляди на сутність, місце та значення криміналістичної характеристики злочинів у криміналістичній літературі висловлювались прямо протилежні: від відведення їй ролі загальної криміналістичної теорії, криміналістичного вчення [8] і на цій підставі віднесення її до методологічних основ криміналістики – до повного заперечення необхідності й доцільності розгляду цієї категорії як «криміналістичного пережитку» [9].

З огляду на концепції, запропоновані представниками відомих наукових шкіл криміналістики, сьогодні криміналістичну характеристику злочинів розуміють як: модель типових ознак певного виду (групи) злочинів [10, с. 38]; систему узагальнених даних (відомостей) про типові криміналістично значущі ознаки злочинів [11, с. 7-9]; наукові положення окремої методики розслідування, що є системою відомостей про елементи механізму злочину [12, с. 22]; наукову категорію, у якій описані типові ознаки і властивості події злочину [13, с. 17]; відправний елемент у структурі окремих методик розслідування злочинів [14, с. 6]; ідеальну сукупність криміналістично значущих елементів та закономірностей вчинення конкретного злочину [15, с. 5] тощо.

Наведені підходи дають можливість окреслити концептуальну сутність поняття, виокремити його структурні елементи та зв'язки. З огляду на принципи побудови криміналістичної методики, у якій криміналістична характеристика посідає ключову позицію, останню більшість авторів тлумачать як інформаційну модель злочину, у якій на статистичному рівні відображені залежності між певними структурними елементами. У цій моделі наявні типові ознаки, що характеризують певну класифікаційну групу злочинів, і специфічні, що дають змогу відокремити цю групу від інших. Водночас головною рисою цієї моделі є те, що всі її елементи становлять певну систему і розглядати їх ізольовано недоцільно. Водночас кожний елемент окремо здатний впливати на вирішення загальних питань досудового розслідування, зокрема висунення версій, визначення напрямів збирання доказів та обрання алгоритмів дій слідчого, прогнозування можливої лінії поведінки злочинця тощо.

На думку О. Ф. Лубіна, йдеться про криміналістичну характеристику злочинної діяльності, що уявляється авторові більш точною, оскільки для науки та практики становить інтерес не злочин як такий, а все те, що характеризує його вчинення, сприяє роботі з попередження, виявлення та його припинення [16, с. 11].

Принципово іншої позиції щодо змісту та призначення криміналістичної характеристики дотримується І. О. Возгрін. На його думку, криміналістична характеристика злочинів є описанням стану та особливостей боротьби з різними категоріями злочинів, що включає найширше коло питань, зокрема: визначення поняття та загальних умов досудового слідства й дізнання; описання стану та особливостей боротьби зі злочинами певного виду; криміналістичну класифікацію злочинів; обставини, що підлягають встановленню тощо [17, с. 206-209].

Наведене визначення потребує додаткової аргументації з наступних міркувань:

- поняття та загальні умови досудового слідства не є криміналістичними категоріями і більшою мірою стосуються науки кримінального процесу;
- описання стану та особливостей боротьби з певним видом злочинів не є складовою предмета криміналістики;
- виділяти як окремий елемент класифікацію злочинів не доречно, оскільки класифікація сама по собі не несе інформаційного навантаження;

– обставини, що підлягають встановленню, також не стосуються криміналістичної характеристики, оскільки пов'язані не із закономірностями злочину, а з процесом його розслідування.

Здійснивши термінологічний аналіз, ми дійшли висновку, що більш вдалим, є визначення, запропоноване Л. Я. Драпкіним, який під криміналістичною характеристикою злочинів розуміє наукову категорію, де з достатнім ступенем конкретності описано типові ознаки та властивості події, обстановки та способу вчинення суспільно небезпечних діянь певної класифікаційної групи, процес утворення та локалізації доказів, типологічні якості особи та поведінки винних, потерпілих, а також сталі особливості інших елементів механізму злочину [13, с. 16-17].

Принципова новизна криміналістичної характеристики злочинів, на думку В. П. Бахіна, полягає в тому, що, по-перше, в систему даних про злочин включено лише суттєві ознаки (не будь-які, не однакові для всіх видів злочинів, а лише ті, що в рамках певного виду чи групи здатні сприяти розкриттю та розслідуванню); по-друге, ці дані «спрацьовують» лише через виявлені їх закономірні зв'язки [18, с. 9]. Практично, це полягає в тому, що під час розслідування конкретного виду злочину, співставлення наявних даних із системою узагальнених відомостей про інші злочини цього виду дадуть змогу виявити спільні ознаки й на цій основі визначити чим характеризуються невідомі обставини.

З огляду на запропоновані підходи, до найбільш суттєвих ознак криміналістичної характеристики злочинів як наукової категорії слід віднести: сукупність узагальнених даних про криміналістично значущі ознаки злочинів певного виду; встановлення й урахування закономірних зв'язків між цими даними; використання цих даних і зв'язків між ними для вирішення завдань попередження, виявлення та припинення злочинів.

З урахуванням викладеного, в криміналістичній характеристиці наукоці чітко виокремлюють: теоретичну концепцію (систему понять і міжкатегоріальних зв'язків для описання моделі злочинної діяльності) як ґносеологічну основу для формування методики розслідування; систему зібраних й узагальнених даних про криміналістично значущі ознаки певного виду злочинів як робочий (прикладний) інструмент розслідування [19, с. 138].

З цього приводу, Р. С. Белкін зауважує, що криміналістична характеристика як єдиний комплекс набуває практичного значення лише у випадках, коли встановлені зв'язки та залежності між її елементами, що мають закономірний характер та виражені в кількісних показниках [20, с. 316].

У криміналістичній літературі висловлено погляди на криміналістичну характеристику злочинів як теоретичну конструкцію та практичний інструмент розслідування. Адже в першому випадку криміналістична характеристика злочинів є абстрактним описанням структури конкретних видових і групових характеристик. Підставою побудови криміналістичної характеристики як практичного інструменту є криміналістична класифікація злочинів, що, у свою чергу, становить основу для розроблення окремих методик розслідування.

У цьому розумінні загальна криміналістична характеристика злочинів є абстрактним описанням структури конкретних видових і групових характеристик. Методологічною підставою побудови характеристик окремих видів злочинів є криміналістична класифікація злочинів, що використовується для розроблення окремих методик розслідування [21, с. 197-198].

На думку деяких вчених, існує «загальне» значення криміналістичної характеристики [22, с. 282]. Ми вважаємо, що це досить абстрактне визначення. Адже криміналістична характеристика як продукт наукового аналізу й узагальнення значного масиву емпіричних даних про злочини певного виду чи групи може існувати лише в конкретному значенні і лише в цьому значенні має змістове навантаження та значення для розслідування.

Не можна визнати вдалим і спроби деяких авторів розглядати криміналістичну характеристику на рівні окремого злочину. Цілком доречно, що при розробленні криміналістичної характеристики вивчають одиничні акти злочинної поведінки, що стосуються певного виду чи групи. Утім, лише на рівні узагальнення сукупності елементів за результатами вивчення певного масиву даних (оперативно-розшукових справ чи кримінальних проваджень) виявляють закономірності, що, після відповідного наукового опрацювання, можна екстраполювати на процес провадження у конкретній справі.

Вдалою є спроба науковців, опрацювання та розуміння класифікації криміналістичних характеристик злочинів, через використання філософських категорій «одиничне», «особливе» та «загальне». Так С.С. Чернявський у своїх наукових працях стверджує, що одиничне – це уява про один який-небудь предмет (явище) або процес, що відображає сукупність притаманних цьому предмету (явищу) ознак, тобто це одиничний, конкретний злочин. Особливе – властивості, за якими виділяються класи предметів, що входять до інших класів предметів, утворених за більш загальними

ознаками – це певний масив злочинів, поєднаних спільними видовими (наприклад, крадіжка, фіктивне підприємництво тощо) чи груповими (наприклад, корисливі злочини, злочини, вчинені службовими особами тощо) ознаками. Загальне – це закономірності, властиві багатьом предметам, явищам, процесам, тобто – міжвидові об'єднання (класи) злочинів (наприклад, економічні, фінансові, податкові тощо) [23, с.118].

До основних елементів криміналістичної характеристики, що трапляються практично у всіх авторів, слід віднести: спосіб вчинення злочину; предмет злочинного посягання; слідову картину злочину; характеристику особи злочинця. Крім того, вказують ще зовсім різні елементи: класифікацію злочинів; обстановку й обставини вчинення злочину; слідчі ситуації; коло обставин, що підлягають встановленню у справі; мотиви вчинення злочину тощо. Це дискусійне питання яке потребує додаткових обґрунтувань, а відтак, ми не можемо підтримати думку авторів про включення до криміналістичної характеристики елементів, що мають суто кримінологічне значення (наприклад, дані про причини та умови вчинення злочинів), кримінально-правове значення (відомості про об'єкт злочину), кримінально-процесуальне значення (наприклад, слідчі ситуації, обставини, що підлягають встановленню, тощо).

Спроби систематизувати типові відомості про елементи криміналістичної характеристики злочинів у сфері господарської діяльності було зроблено ще за радянських часів. Розроблення вчення про криміналістичну характеристику економічних злочинів, що почалася в середині 1960-х років, дістала розвиток пізніше й, передусім, протягом останніх років. У період якісних економічних перетворень виникла необхідність у дослідженні злочинів, що вчиняються в галузях, які раніше не вивчалися взагалі або досліджувались недостатньо, серед яких і сфера страхування.

Рівні побудови криміналістичних характеристик залежать від того, якої одиниці сукупності злочинів ці характеристики стосуються. Криміналістична класифікація економічних злочинів, відповідно до потреб формування окремих методик розслідування, дає змогу виокремити внутрішньовидові, видові, позавидові та групові методики. Їм відповідають криміналістичні характеристики, що належать до певної класифікаційної групи. Так, за груповою ознакою можемо виокремити криміналістичну характеристику кримінальних правопорушень у сфері страхування, за позавидовою – скажімо, характеристику шахрайств у сфері надання послуг страховими компаніями; за видовою – наприклад, характеристику шахрайства (ст. 190 ККУ); за внутрішньовидовою – характеристику шахрайств, вчинених службовими особами страхових компаній. Таким чином, чим конкретніший розглядається злочин, тим ширше коло елементів, що становлять криміналістичний інтерес.

Як зазначає О. Ф. Лубін, дотепер склалися два основні підходи до побудови криміналістичної характеристики економічних злочинів: «елементний» (побудований на описанні окремих елементів) та «фазовий». У свою чергу «фазовий» підхід припускає описання стадій розвитку злочинної діяльності, зокрема: збір та оцінка даних, на основі яких приймається рішення про можливість вчинення злочину в конкретній ситуації (перша фаза); зміна наявної ситуації, формування злочинної групи, коригування задуму, підготовка засобів тощо (друга фаза); незаконне одержання матеріальних або фінансових ресурсів, їх привласнення, розподіл, використання, легалізація (третя фаза); розширення злочинних зв'язків, збільшення масштабів операцій, удосконалювання засобів і технологій (четверта фаза) [24, с. 48-52].

Виходячи з вищенаведеного запропонована Г. А. Матусовським структура криміналістичної характеристики економічних злочинів є універсальною, оскільки ґрунтується на поєднанні як «елементних», так і «фазових» підходів [25, с. 58-60].

На підставі проведеного дослідження криміналістичної характеристики злочинів та її значення для методики розслідування кримінальних правопорушень у сфері страхування можна визначитися з її структурними елементами. Вона з певними уточненнями може включати в себе:

- дані про спосіб підготовки, вчинення та приховування злочину як центральний елемент криміналістичної характеристики, узагальнення яких дає інформацію про основні типології злочинної діяльності;
- обстановку вчинення злочину (просторово-часові параметри злочину та фактори регулятивного характеру: особливості технологічних процесів, нормативно-правового регулювання);
- предмет злочинного посягання (фінансові ресурси, майно, право на майно тощо), що має різні форми вияву, кількісні та якісні характеристики залежно від способу вчинення злочину та сфери страхових відносин;
- відомості про особу злочинця (фізичні та соціальні характеристики, форма причетності до злочину, характер та взаємовідносини у злочинній групі);

– наслідки злочину у вигляді характерних слідів, а також характеру та розміру шкоди, заподіяної злочинцем.

Отже, концептуальні погляди на сутність, місце та значення категорії «криміналістична характеристика злочинів» для криміналістичної науки та правоохоронної практики неоднозначні та викликають конструктивної дискусії. Усе це є підтвердженням недостатньої теоретичної розробленості цієї складної проблеми, свідчить про наявність суттєвих розбіжностей у поглядах на природу, сутність, структуру, кількість елементів криміналістичних характеристик, основу їх систематизації, співвідношення цього поняття із суміжними категоріями тощо.

References:

1. Bahin V.P., Gora I.V. (1998) «Kontrkriminalistika» ili novyye zadachi kriminalistiki [«Kontrkriminalistika» or the new tasks of criminalistics]. *Aktualni problemi derzhavi ta prava* [Aktualni problems of powers is the right]. – 1998. – № 5. – P. 9-17. (In Ukrainian)
2. Vasilev A.N. (1976) *Problemyi metodiki rassledovaniya otdelnykh vidov prestupleniy* [Problems of a technique of investigation of certain types of crimes]. Moscow, 1976. – 71 p. (In Russian)
3. Bahin V.P. (2002) *Kriminalistika dlya kriminalistov ili dlya praktikov?* [Forensics for forensic or practice?]. *Rol' i znachenie deyatel'nosti R.S. Belkina v stanovlenii sovremennoy kriminalistiki: mater. mezhd. nauch. konf. (k 80-letiyu so dnya rozhd. R. S. Belkina)* [The role and importance of the activities of R.S. Belkin in the development of modern criminology: Proceedings of the International Conference (on the 80th anniversary of birth. R.S. Belkin)]. Moscow, 2002. – P. 16-19. (In Russian)
4. Belkin R.S. (2001) *Kriminalistika: problemy segodnyashnego dnya. Zlobodnevnye voprosy rossijskoj kriminalistiki* [Forensics: problems of today. Topical issues of Russian criminalistics]. Moscow, 2001. – 240 p. (In Russian)
5. Kondakov N. I. (1975) *Logicheskij slovar'-spravochnik* [Logical Dictionary Directory]. Moscow, 1975. – 720 p. (In Russian)
6. Kolesnichenko A. N. (1967) *Nauchnye i pravovye osnovy rassledovaniya otdel'nykh vidov prestuplenij : avtoreferat dissertatsii na soiskanie uchenoy stepeni doktora yuridicheskikh nauk : special'nost' 12.00.09 «Ugolovnyj process i kriminalistika; sudebnaya ehkspertiza»* [Scientific and legal framework of the investigation of certain types of crimes: the author's thesis for the degree of Doctor of Laws: specialty 12.00.09 «Criminal procedure and criminalistics; forensic examination»]. Kharkiv, 1967. – 38 p. (In Ukrainian)
7. Sergeev L. A. (1971) *Sushchnost' i znachenie kriminalisticheskoy harakteristiki prestuplenij. Rukovodstvo dlya sledovatelej* [The essence and significance of forensic characteristics of crimes. Manual for Investigators]. Moscow, 1971. – 438 p. (In Russian)
8. Kabanov P. P. (1987) *O tak nazyvaemom «kriminalisticheskom» ponyatii prestupleniya* [On the so-called concept of forensic crime]. *Voprosy bor'by s prestupnost'yu* [The fight against crime]. Moscow, 1987. – № 45. – P. 137-139. (In Russian)
9. Belkin R. S. (2000) *Ponyatie, stavshee «kriminalisticheskim perezhitkom»* [The concept, which has become «a relic of forensic»]. *Rossijskoe zakonodatel'stvo i yuridicheskie nauki v sovremennykh usloviyah: sostoyanie, problemy, perspektivy: materialy nauchno-prakticheskoy konferencii* [Russian legislation and jurisprudence in modern conditions: the state, problems and prospects: materials of scientific-practical conference]. Tula, 2000. – P. 6-10. (In Russian)
10. Obrazcov V. A (1997) *Kriminalistika* [Criminalistics]. Moscow, 1997. – 591 p. (In Russian)
11. Kolesnichenko A. N. Konovalova V. E. (1985) *Kriminalisticheskaya harakteristika prestuplenij: (uchebnoe posobie)* [Forensic characterization of crimes: (tutorial)]. Kharkiv, 1985. – 92 p. (In Ukrainian)
12. Volobuiev A. F. (2002) *Naukovi osnovy kompleksnoi metodyky rozsliduvannia koryslyvykh zlochyniv u sferi pidpriemnytstva: avtoreferat dyseratsii na zdobuttia naukovoho stupenia doktora yurydychnykh nauk: spetsialnist 12.00.09 «Kryminalnyi protses ta kryminalistyka; sudova ekspertyza»* [Scientific bases of complex lucrative crime investigation techniques in business: abstract dyseratsiyi for the degree of doctor of legal sciences specialty 12.00.09 «Criminal procedure and criminalistics; forensics»]. Kharkiv, 2002. – 42 p. (In Ukrainian)
13. Drapkin L. Ya. (1978) *Predmet dokazyvaniya i kriminalisticheskie harakteristiki prestuplenij* [The subject of evidence and forensic characteristics of crimes]. *Kriminalisticheskie harakteristiki v metodike rassledovaniya prestuplenij: sbornik nauchnykh trudov* [Criminological characteristics in the methods of crime investigation: collection of scientific papers]. Sverdlovsk. – 1978. – № 69. – P. 17-22. (In Russian)
14. Gerasimov I. F. (1978) *Kriminalisticheskie harakteristiki prestuplenij v strukture chastnykh metodik* [Forensic characterization of crimes in the structure of individual techniques]. *Nauchnye trydu*

Sverdlovskogo yuridicheskogo instituta [Proceedings of the Sverdlovsk Law Institute]. Sverdlovsk. – 1978. – № 69. – P. 5-9. (In Russian)

15. Goncharenko V. I. and others. (1986) *Ponyatie kriminalisticheskoy harakteristiki prestuplenij* [The concept of criminological characteristics of crimes]. *Kriminalistika i sudebnaya ehkspertiza* [Forensic Science and Criminalistics]. – 1986. – № 33. – P. 5-12. (In Russian)

16. Lubin A. F. (1997) *Metodologiya kriminalisticheskogo issledovaniya mekhanizma prestupnoy deyatel'nosti: avtoreferat dyseratsii na zdobuttia naukovoho stupenia doktora yurydychnykh nauk: spetsialnist 12.00.09 «Kryminalnyi protses ta kryminalistyka; sudova ehkspertyza»* [The methodology of forensic investigation of the mechanism of criminal activity: abstract dyseratsiyi for the degree of doctor of legal sciences specialty 12.00.09 «Criminal procedure and criminalistics; forensics»]. Nizhny Novgorod, 1997. – 38 p. (In Russian)

17. Vozgrin I. A. (1983) *Kriminalisticheskaya metodika rassledovaniya prestuplenij* [Forensic methods of crime investigation]. Minsk, 1983. – 212 p. (In Russian)

18. Bahin V. P. (1999) *Kriminalisticheskaya metodika* [Forensic methods]. Kiev, 1999. – 27 p. (In Russian)

19. Cherniavskiy S. S. (2010) *Kryminalistychna kharakterystyka zlochyniv: porivnialnyi analiz naukovykh kontseptsii* [Forensic characterization of crimes: a comparative analysis of scientific concepts]. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav* [Scientific Bulletin of Kyiv National University of Internal Affairs]. – 2010. – № 1. – P. 137-146. (In Ukrainian)

20. Belkin R. S. (2001) *Kurs kriminalistiki: (uchebnoe posobie)* [Course of criminology: (tutorial)]. Moscow, 2001. – 800 p. (In Russian)

21. Belkin R. S. (1966) *Sobiranie, issledovanie i ochenka dokazatel'stv* [The gathering, research and evaluation of the evidence]. Moscow, 1966. – 139 p. (In Russian)

22. Ermolovich V. F. (2001) *Kriminalisticheskaya harakteristika prestuplenij* [Forensic characterization of crimes]. Minsk, 2001. – 304 p. (In Russian)

23. Cherniavskiy S. S. (2010) *Finansove shakhraistvo: metodolohichni zasady rozsliduvannia: (monohrafiia)* [Financial fraud: methodological principles of investigation: (monograph)]. Kiev: «Khai-Tek Pres» [«Hi-Tech Press»], 2010. – 624 p. (In Ukrainian)

24. Lubin A. F. (1991) *Kriminalisticheskaya harakteristika prestupnoy deyatel'nosti v sfere ehkonomiki: ponyatie, formirovanie, ispol'zovanie* [Forensic characterization of criminal activities in the economic sphere: concept formation, use]. Nizhny Novgorod, 1991. – 232 p. (In Russian)

25. Matusovskij G. A. (1999) *Ekonomicheskie prestupleniya: kriminalisticheskij analiz* [Economic crimes: forensic analysis]. Kharkiv, 1999. – 480 p. (In Russian)

Концепция криминалистической характеристики преступлений и её значение для методики расследования криминальных правонарушений в сфере страхования

Заец Александр Михайлович, e-mail: zaec_1985@meta.ua
Одесский государственный университет внутренних дел, Украина

Аннотация: Рассмотрены научные подходы к определению места и роли криминалистической характеристики преступлений в сфере страхования, её значение в структуре методики расследования. На основе анализа теоретических концепций, с учетом потребностей практики, предложена авторская позиция по применению данной категории. К основным элементам криминалистической характеристики преступления следует отнести: способ совершения преступления; предмет преступного посягательства; следовую картину преступления; характеристику личности преступника.

Ключевые слова: криминалистическая характеристика преступлений, научные концепции, расследование преступлений, характеристика лица преступника, методы, экономические преступления, классификация, типология.

Centre for European Reforms Studies a.s.b.l.
(Grand Duchy of Luxembourg)

European Reforms Bulletin

scientific peer-reviewed journal

2015
No. 4

Passed for printing 14.12.2015. Appearance 30.12.2015.
Typeface Times New Roman. Circulation 100 copies.

Design, computer page positioning, layout: **Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg**
All the articles are published in author's edition. Publishing institution: **Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg** (Registre de commerce et des sociétés, Luxembourg, F 10.340, siège social: L-1541 Luxembourg, 36, boulevard de la Fraternité),
+352661261668, e-mail: bulletin@email.lu, <http://cers.eu.pn/bulletin.html>